נתינה. מן הַגִּבְעוֹנִים, וַהֲסוּרִין לָבֹא בְּיִשְׂרָאֵל, כְּדְלָמְרִינַן בְּיֶבָמוֹת (דף עח:): דָּוִד גָּזַר עֲלֵיהֶן. לא שׁוֹתוֹת. דְּלֹא נֶאֱמְרָה פָּרָשָׁה אֶלָּא בְּרִאוּיָה לְקַיְּימָהּ. וְכִי תַּנְיָא בְּסִפְרִי: "כִּי תִטֶּה אִשְׁתּוֹ" – בְּרִאוּיָה לְאִישׁוּת וכו'. וְלֹא נוֹטֶלֶת כְּתוּבָּתָהּ. תורה אור

וּנְתִינָה לְיִשְׂרָאֵל, וּבַת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר וּלְנָתִין — לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָּה. וְאֵלּוּ לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָּה: אהָאוֹמֶרֶת "טְמֵאָה אֲנִי", בוְשֶׁבָּאוּ לָהּ עֵדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה, גוְהָאוֹמֶרֶת "אֵינִי שׁוֹתָה". אָמַר בַּעֲלָהּ "אֵינִי מַשְׁקֶה", וְשֶׁבַּעֲלָהּ בָּא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ — נוֹטְלוֹת כְּתוּבָּה וְלֹא שׁוֹתוֹת. *מִתּוּ בַּעֲלֵיהֶן עַד שֶׁלֹּא שָׁתוּ, *בש"א: נוֹטְלוֹת כְּתוּבָּה וְלֹא שׁוֹתוֹת, *ובה"א: דאוֹ שׁוֹתוֹת אוֹ לֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָּתָן. מְעוּבֶּרֶת חֲבֵירוֹ וּמְנֻיֶּקֶת חֲבֵירוֹ — לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָּה, דִּבְרֵי ר"מ. וַחכ"א: הֵיכוֹל הוּא *לְהַפְרִישָׁהּ וּלְהַחֲזִירָהּ לְאַחַר זְמַן. יאֵילוֹנִית, וּזְקֵינָה, וְשֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לֵילֵד — לֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָּה וְלֹא שׁוֹתוֹת, ר"א אוֹמֵר: יָכוֹל הוּא לִישָׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת וְלִפְרוֹת וְלִרְבּוֹת הֵימֶנָּה. וּשְׁאָר כָּל הַנָּשִׁים — אוֹ שׁוֹתוֹת אוֹ לֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָּה. יאֵשֶׁת כֹּהֵן — שׁוֹתָה וּמוּתֶּרֶת לְבַעְלָהּ. יאֵשֶׁת סָרִיס — שׁוֹתָה. טעי כָּל עֲרָיוֹת מְקֻנִּין, יחוּץ מִן הַקָּטָן וּמִמִּי שֶׁאֵינוֹ אִישׁ. כוְאֵלּוּ שֶׁב"ד מְקַנִּין לָהֶן: מִי שֶׁנִּתְחָרֵשׁ בַּעְלָהּ, אוֹ נִשְׁתַּטָּה, אוֹ שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִין. לֹא לְהַשְׁקוֹתָהּ אָמְרוּ, אֶלָּא לְפוֹסְלָהּ מִכְּתוּבָּתָהּ. ר' יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף לְהַשְׁקוֹתָהּ, לְכְשֶׁיֵּצֵא בַּעְלָהּ מִבֵּית הָאֲסוּרִין — יַשְׁקֶנָּה.§ **גמ'** *מִישְׁתָּא הוּא דְּלָא שָׁתְיָא, הָא קַנּוּי — מְקַנֵּי לָהּ, מה"מ? דת"ר: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יוְאָמַרְתָּ" (ג) — לְרַבּוֹת אֲרוּסָה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם לְקִינּוּי. ומַתְנִי' מַנִּי — רַבִּי יוֹנָתָן הִיא, דְּתַנְיָא: "תַּחַת אִישֵׁךְ" — פְּרָט לַאֲרוּסָה, יָכוֹל שֶׁאֲנִי מוֹצִיא אַף שׁוֹמֶרֶת יָבָם — ת"ל: "אִישׁ אִישׁ", דִּבְרֵי רַבִּי יִאשִׁיָּה. ר' יוֹנָתָן אוֹמֵר: "תַּחַת אִישֵׁךְ" — פְּרָט לְשׁוֹמֶרֶת יָבָם, אוֹצִיא שׁוֹמֶרֶת יָבָם וְלֹא אוֹצִיא אֶת אֲרוּסָה — תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֲשֶׁר תִּשְׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ" — פְּרָט לַאֲרוּסָה. מַר אַלִּימָא לֵיהּ אֲרוּסָה, דִּקְידּוּשֵׁי יְדִידֵיהּ, וְסוֹקְלִין עַל יָדוֹ, וּמַר אַלִּימָא לֵיהּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם, דְּלָא מִיחַפְּרָא מִסִּירָה לַחוּפָּה. וְרַבִּי יוֹנָתָן, הַאי "אִישׁ אִישׁ" מַאי עָבֵיד לֵיהּ? מִיבְּעֵי לֵיהּ *לְרַבּוֹת אֵשֶׁת חֵרֵשׁ, וְאֵשֶׁת שׁוֹטֶה, וְאֵשֶׁת שְׁעָמוּם

שאינה ראויה לילד. רש"י פי': שתת כוס עיקרין. אבל בפ' "אע"פ" (כתובות דף ס:) לא משמע הכי, דמייתי התם ברייתא ותני נה: או שהיתה היא עקרה זקינה ואילונית ושאינה ראויה לילד, אלמא דשאינה ראויה לילד לאו עקרה. ולפרש"י שתת כוס עיקרין היינו עקרה! וזה לשון ר"ת התם: איכא למישאל: היינו אילונית היינו עקרה היינו שאינה ראויה לילד! ותשובה: שאמרנו בפרק "יש נוחלין" (ב"ב דף קיט:): ניסת לכ' – יולדת עד מ', ניסת למ' – שוב אינה יולדת. וה"ה שנוכל לפרש שאינה ראויה לילד – ששהתה אחר בעלה עשר שנים ולא היה דעתה לינשא. דאמר בסוף פרק "ד' אחים" (יבמות דף לד:): אמר רב נחמן אמר שמואל: כל ששהתה אחר בעלה י' שנים – שוב אינה מתעברת. כי אתא רבין אר"י: ל"ש אלא שאין דעתה לינשא. ואע"ג דאמר בגמ' בעקרה וזקינה, ולפי ר"ת לא הזכיר עקרה במשנה – י"ל דלא דק בלישנא. מיהו, תימה: אמאי לא תנא נמי במתני' עקרה? **ושאר** כל הנשים או שותות. תימה: הא משנה יתירא מאי קמ"ל? הא שמעינן ליה מרישא: והאומרת איני שותה – אינה נוטלת כתובתה! ואומר רבי: דווקא מעוברת אינה שותה, משום דאיכא סכנת נפשות, כדאמר בפרק "המולך" (יבמות דף מב:). אבל ניסת בתוך ג' חדשים – מאי דהוה הוה, ותו לא קנסינן ליה להוציא, וקרינן בה אשתו הראויה לו. ובכהן אפילו לרבנן אינה שותה, דמסקינן בפ' "המולך" (סז ב.): אפילו לרבנן יוציא בגט. **ורבי** יונתן האי איש איש מאי עביד ליה מיבעי ליה וכו'.

תימה: והא איהו דאמר בפ' "אלו הנתנקין" (סנהדרין דף פה:) גבי "איש איש" ד"כי יקלל את אביו ואת אמו" קאמר: דברה תורה כלשון בני"ן, ולא דריש ליה לדרשה אחריתי! וכ"ת: היכא דאיכא למדרש, אפי' מאן דאית ליה ד"ת מודה הוא דדרשינן – א"כ מאי פריך בריש פרק "השואל" (ב"מ דף לד:) אהא דקא בעי אבידה מנלן דשומר שכר חייב – דתני': "אם גנוב יגנב". אין לי אלא גניבה, אבידה מנין – ת"ל "גנוב יגנב" מ"מ. הניחא למ"ד לא ד"ת, אלא למ"ד אמרי', מא"ל? והא התם איכא למדרש, ולא דרשינן, אלא אמר ד"ת, והכא אמאי דרשי להו? ואמרי' בפ' "השואל והמעלה" (זבחים קח:) נמי: ורבי יוסי, מדהוא "איש איש" דברה – האי "איש איש" נמי דברה, אלא השואל להדיוט דחייב מנא ליה? ולא אמרת: כיון דמאי למדרש, מודה הוא דלא אמר דברה! וקשה לי"שב שמועתא דד"ת, דקשי' דר"מ אדר"מ, ודר' יהודה אדר' יהודה, ורבי יוסי אדר' יוסי, ודר"ש אדר"ש. דר"מ – דאמר בפ' "ד' מיתות" (סנהדרין דף נו.), לרבנן גבי "איש איש" דכתיב גבי ברכת השם: ד"ת, ור"מ דרשי ליה: לרבות כיוויס. ובפ"ב דמסכת ע"ז (דף כז.) נמי פליג ר' יהודה ור' יוסי. דא"ר יהודה: כותי לא יטול ישראל מפני שהוא מל לשם הר גריזים. אמר לו ר' יוסי: וכי היכן מצינו מילה בתורה לשמה? ומפרש טעמא דר' יהודה משום דכתיב "לה' המול". ורבי יוסי – "המול יטול" כתיב. ואידך נמי, הכתיב "המול ימול" – ד"ת כלשון בני אדם. [אלמא דרבי יוסי ליה דברה תורה כו']. והתם בההוא שמעתתא גופיה פלוגתא ר"מ ור' יהודה, ואמרינן: יטול כותי ולא יטול ארמאי, דברי ר"מ. והיינו כר' יוסי, דאמר: כותי ספיר דמי, דלא אמר ד"ת. ובפ' "ד' מחוסרי כפרה" (כריתות דף יא.) אמרינן לאחריס: בשלמא "והפדה לא נפדתה" – דקסבר ד"ת, ואחריס היינו ר"מ, כדאיתא בסוף מס' הוריות (דף יג.): דר' יהודה – מהא ד"המול יטול" דקא אמר ד"ת, ובפ' "מציאת האשה" (כתובות דף סז:) מייתי ברייתא: "הטבח מעבירו" – זה שאין לו ואין רוצה להתפרנס נותנין לו לשם מתנה וכו', דברי רבי יהודה, ותכ"מ: יש לו ואינו רוצה להתפרנס – אין נזקקין לו. אלא מה אני מקיים "מעבירו" – ד"ת. אבל ר' יהודה דרשי ליה. וכן בפ' "בנות כותיים" (גלה לג:) ובפ' "יולא דופן" (שם דף מד:): "איש איש", מה ת"ל "איש איש" – לרבות תיוק בן יום א' שמטמא בזיבה, דברי רבי יהודה, ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר: א"ל, הרי הוא אומר "והזב את זובו וגו'". א"כ מה ת"ל "איש איש" – ד"ת. דר' יוסי – מהסיא ד"השואל והמעלה" (זבחים דף קח:) דאיתיתן לעיל, דקאמר "איש איש" – ד"ת, והסיא ד"המול ימול" דאיהו דדרשי לה ופליג אדר' יהודה דאמר ד"ת. דר"ש – ההוא "איש איש" דקא"ר יוסי בפ' "השואל" (שם זח שם) ד"ת, פליג עליה ר"ש ואמר ודרשי: לרבות שנים שאחזו באבר והעלו, שחייבין. ובפ' "אלו מציאות" (ב"מ לא:) אמר: יש לו ואינו רוצה להתפרנס – אין נזקקין לו. א"כ מה ת"ל "מעבירו" – ד"ת! וגראה: דמאן דס"ל דאמר ד"ת – מודה כל היכא דאיכא למדרש דרשינן לי. וכל הני תנאי סברי להו ד"ת

יבמות לח: כתובות פא.

[עי' תוספות לקמן כה: ד"ה ב"ה]

[עי' תוס' יבמות לו: ד"ה ולא קתני]

[לקמן כה.]

[ועי' היטב בדש"י לקמן כו. ד"ה קמ"ל וכו']

[לקמן כז.]

[ס"א לכשיגא]

[דף כו.]

גליון הש"ס

גמ' ואמרת לרבות ארוסה. עיין לקמן דף כו ע"א תד"ה ואמרת:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמרת אליבא דרבנן: (ב) רש"י ד"ה לרבות אשת חרש ואשת שוטה:

תוספות שאנץ

ארוסה ושומרת יבם כיון שאין בעליהן יכולין לבדקן חשובות כעוברות על דת ואפי' בלא קינוי אמרי' בגמ' דעוברת על דת יש לה להפסיד כתובתה אפי' בלא התראה: מתו בעליהן כו' ובה"א או שותות או לא נוטלות כתובה ובכתובות פ' האשה שנפלו פריך או שותות והביא האיש את אשתו אמר רחמנא וליכא אלא נוטלות כתובה: מעוברת חברו ומינקת חברו פ"ה אם מת והניח מעוברת או מינקת או שגרשה בעלה והיא מעוברת ומניקה ואסרוה חכמים לינשא עד שיהא הולד בן ב' שנים שכך זמן יניקתו והלך זה ונשאה וקנא לה לא שותה שהרי אינה ראויה לקיימה משמע מתוך פ"ה דאפי' מגורשת צריכה להמתין כ"ד חדש ודלא כפי' ה"ר שמשון מפלאירא בפרק אע"פ דדוקא באלמנה אמרי' דצריכה להמתין כ"ד חדש משום דמשעבדא ליה להניק בנו אבל בגרושה שאינה משעבדא להניקו אינה צריכה להמתין והכ' משמע דצריכה גרושה להמתין וכן פר"ת דבין גרושה ובין אלמנ' צריכה להמתין כ"ד חדש ומביא ראיה לדבריו דאף לב"ש דאמרי שומטת דפו מפיו ולא משעבדא ליה אפי' הכי קאמרי שלא תנשא עד לאחר כ"ד חדש וכן משמע דאין חילוק בין גרושה לאלמנה מהני טעמי דמייתי ביבמות וכן פי' פ' אע"פ והא דלא תני להו בהדי אלמנה לכהן גדול משום דליכא בהני כי אם איסור דרבנן אבל בהני דלעיל איכא איסורא דאורייתא. ואע"ג דתני לעיל חלוצה דאין בה אלא איסורא דרבנן משום דאגב דנקט גרושה נקט חלוצה ומחד קרא מסמיך להו ביבמות. יכול הוא להפרישה עד כ"ד חדש ולהחזירה הלכך ראויה לאישות קרי' ביה: וק' דמשמע דלהפרישה ר"ל בלא גט וה"נ דייקא תלמודא בפ' החולץ דיקא נמי דקתני יוציא ולא קתני יפריש משמע דאי הוה קתני יפריש הוה ר"ל בלא גט. וק' דאמרי' בפ' החולץ לא ישא אדם מעוברת חברו ומניקת חברו ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית דבר' ר' מאיר וחכ"א יוציא וכשיגיע זמנו לבנום יכנום וקאמר רבא לדברי חכמים יוציא בגט והכא אמר דאין צריכה גט ו"ל דלעולם צריכה גט והאי דקאמר התם דיקא נמי דקתני יוציא ולא קתני יפריש ה"פ דיקא נמי דקתני יוציא דמשמע בגט ולא קתני יפריש דמשמע בין בגט בין בלא גט ולהפריש דהכא ר"ל בגט. עוד אומר רב יוסף בבור שור דלעולם ר"ל להפרישה בלא גט ולא ק' דהתם אמרי' דצריכה גט לפי דליכא אלא חד איסורא דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה ולכך צריכה גט אבל הכא חמיר עליה משום דאיכא תרי איסורי משום דהיא מעוברת חברו ועוד דקינא לה ונסתרה לכך אינה צריכה גט וכן עשה במעשה שאירע בנו מאדם אחד

שקידש

ג א מיי' פ"ב מהל' סוטה הלכה ח סמג עשין כד:

ד ב מיי' שם פ"א הלכה יד:

ה ג מיי' שם פ"ב הלכה ח סמג שם:

ו ד מיי' שם הלכה ז:

ז ה מיי' שם הלכה ט:

ח ו מיי' שם הלכה י:

ט ז מיי' שם פ"ג הל' כח:

י ח מיי' שם פ"ב הלכה ו:

יא ט י מיי' שם פ"א הלכה ח סמג עשין טו טוש"ע אה"ע סימן קעח סעיף ב:

יב כ מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף יג:

יג ל מיי' שם הלכה יח:

ד"ת. מיהו, היכא דמצי למידרשיה להעמיד קבלתם או סברתם – דרשינן ליה. והכא פליגי, מאן דאית ליה דאמר דברה ומאן דלית ליה דברה: מאן דאית ליה דברה – אין לו כח להוציא יתור הלשון ממשמעות ואם אינו ענין לגופו, אלא כיון דמצינו למימר דברה תורה – אמר: ד"ת, ולא נוציאנו ממשמעותו, דלאו קרא יתירא הוה. להכי פריך בפ' "השואל" (ב"מ דף נד:): הניחא למ"ד לא ד"ת – אם כן "יגנב" קרא יתירא הוה, ואם אינו ענין לגניבה – תנהו ענין לאבידה, ד"יגנב" גניבה משמע ולא אבידה. אלא למ"ד דברה תורה – א"כ לאו קרא יתירא הוא, מאי איכא למימר? ובפרק "השוחט והמעלה" (זבחים דף קח:) אע"ג דאמרינן: מדא"ר יוסי הלי "איש איש" דברה תורה, ההוא "איש איש" נמי דברה תורה – הוה מצי למידרשיה שפיר, חדא לדברה תורה ואידך לרבויא, ד"איש איש" משמע שפיר כל ריבויי, כרבי יונתן דהכא דדרים הלי "איש איש" ד"כי תשטה" לרבויא, ו"איש איש כי יקלל" לדברה תורה – הוה *רבי יוסי מצי למידרשיה "איש איש" דשטותי חוץ – לרבות שוטה. אלא משום דכתיב "איש איש" דשטותי חוץ ו"איש איש" דמעלה בחוץ בחד עניינא – מהדר למדרשינהו בחד עניינא. וסוגיא דריש נדרים (דף ג.) צריך לפרושי הכי: דמרבינן מ"נזיר להזיר" לעשות כיוויי נזירות כנזירות, וידות נדרים כנדרים. ומקיש נדרים לנזירות, דכתיב "לנדור נדר נזיר להזיר". וקא דייק: מ"ש גבי נזירות דכתיב "נזיר להזיר" – נדרים נמי "לנדור נדר", היקשא למה ליה? אי כתב "נדר לנדור" כדכתיב "נזיר להזיר" – כדקאמרת, ולא צריך היקשא, השתא דכתיב "לנדור נדר" – ד"ת. ופי': כיון דלא שינה קרא בדיבוריה – א"כ דברה כלשון בני אדם, ולאו קרא יתירא הוא למדרש מיניה לרבות כיוון וידות. דמשמעות דקרא לא נפקא אלא מריבוי דקרא, ובלא קרא יתירא לא מסתבר לרבויינהו, ולמימר דליתייב "קונס" ו"קונס" כמו שיאמר "הריני נזיר", הלכך צריך קרא יתירא. ולא דמי לכיוי השם דמרבינן "איש איש" אפילו למ"ד ד"ת, דאותן כיוויין אשכחן דכתיבי בקרא, כמו: אל, נבאות, אהיה, שדי, כל הני דקתני בשבועות (דף לה.). ועוד, דכיוי כתיב בההוא קרא דמבנך השם "איש איש כי יקלל אלהיו" (ויקרא כד). והיינו דאמרי' התם ברים נדרים: הניחא למ"ד ד"ת – דאליבא לא צריך למידרשיה וכו'. והכי אמר בפ' "ז' מחוסרי כפרה" (כריתות דף יח.) דאמר ליה ר"א ב"ע לרבי ישמעאל: בעלמא כוותיך סברא לי' דדברה תורה, והכא שאני; מכדי כתיב ביה קרא: "כי לא חופשה", "והפדה לא נפדתה" למה ליה? ש"מ לחליה שפחה וחליה בת חורין. אלמא, אפילו למאן דאית ליה ד"ת – דרשינן ליה משום עניינא דקרא, הואיל ויתן לידרש. ה"ה דדרשינן ליה נמי להעמיד קבלתן או סברתן היכא דלא עקר ליה ממשמעותיה, כגון "יגנב" דכתיב בהדיא גניבה ודרשינן מיניה אבידה משום כפל הלשון. הלכך, כל הני דפרק "אלו מציאות" (ב"מ דף לא.) ד"השב תשיבם" "שלח תשלח" "הוכח תוכיח" "עזוב תעזוב" "הקיים תקיים" "מות יומת" "השב תשיב" "חבל תחבול" "פתח תפתח" "נתון תתן" – כולי עלמא מודו בהו, דדרשא דידהו לא עקר להו ממשמעותיה. והא דאמרינן: הניחא למ"ד לא אמרי' ד"ת – היינו ר"ע, דלא אשכחיניה דקאמר ד"ת, דדרשי בפ' "ד' מחוסרי כפרה" (כריתות דף יח.): "והפדה לא נפדתה" – לפדויה ואינה פדויה. ובפרק "הערל" (יבמות דף ע.) בשמעתתא קמייתא דא"ר אליעזר "איש איש" ד"ת, ודרשי ליה רבי עקיבא לרבות הערל. וכן ברישא "חלק" (סנהדרין דף נ:) ובפ' "ד' מיתות" (שם דף סד:), "הכרת תכרת", דא"ר עקיבא: "הכרת" – בעוה"ז, "תכרת" – לעוה"ב. והכי משמע נמי סוגיין בפ' "אין עומדין" (ברכות דף לא*:): "אם רואה תראה", דלרבי ישמעאל דאמר ד"ת, ולרבי עקיבא: "אם רואה" – מוטב, ואם לאו – "תראה". אבל ר' ישמעאל אומר בכל דוכתי ד"ת, כגון הני דפליג אדר"ע, ובפ' "ד' מחוסרי כפרה" (כריתות דף יח.) נמי. וכן ר' אלעזר ב"ע בפרק קמא דקידושין (דף יז:) ובפרק "אלו מציאות" (ב"מ דף לא:) גבי "הענק תעניק". לבד מהניא דכריתות, כדמפרש התם טעמא, ור' אלעזר בר' יוסי ברישא "חלק" (סנהדרין דף נ:). והא דאמר בפ' "אלו הן הגולין" (מכות דף יב.) בקרא "אם יגח יגח": הא כמ"ד ד"ת, הא כמ"ד לא דברה – מ"ד התם דברה מסברא קאמר לה, כדמפרש אביי התם: מסתברא כמאן דאמר דברה וכו'*. **ורבי** יונתן האי איש איש מאי עביד ליה וכו'. תימה: הלי ריבוי לרבי יאשיה מנליה, והיקישא דאיש לאשה לר' יונתן מנא ליה? וכי אית לן למימר דפליגי בהא נמי, דר' יאשיה לית ליה דאשתא חרש שתה ור' יונתן לית ליה דסומא אינה שותה! **דהאמר** רב קנה לבל. הני לישני דפליגי ב"הבא על יבמתו" (יבמות דף נח.) בשומרת יבם שנפלה מן הנשואין או מן האירוסין – לא שייכא דוקא אלא לענין תרומה, משום דכבר אכלה, אבל לענין להשקותה וליורשה ולטמא לה – לא*. **בספרים** גרס: אי הכי ליתא רב דאמר כרבי יאשיה, ולא א"ש "אי הכי". ובפרש"י לא גרס. והוא לא שבש הגירסא, אלא בשתי פי': ליתא רב דאמר וכו'. ושמא בספרו לא היה כתוב "אי הכי". **כשמואל** דאמר לא קנה אלא לדברים בו'. תימה: כיון דקנה מיהת לדברים האמורים בפרשה לפוטרה בגט, דכיון שבא עליה – הרי היא כאשתו לאותן דברים, א"כ מ"ט דרבי יונתן דאלימא ליה ארוסה משומרת יבם? אי משום דאארוסה קידושין לימיר כשמואל? והא מסיק דאפילו רב הוה אתי מלתייהו אליביה, ולענין השקאה קפיד רחמנא דבעינן ביאה לשם אישות! ובגמרא בפרק "הבא על יבמתו" (דף נח.) מוקי לה נמי הא דתנן: [אמן שלא שטיתי ארוסה ונשואה] שומרת יבם וכנוסה – כגון דבא עליה יבם בבית אחיו וכו', כי הכא. ומקשה: מידי הוא טעמא אלא לרב – האמר רב: קנה לכל. ולא מתרץ: גבי השקאה – גזירת הכתוב דבעינן ביאה לשם אישות! **אמר** לך **אנא דאמרי אפי'** לרבי יונתן. נראה דהכי פירושו: לא מיבעיא לרבי יאשיה דמרבה שומרת יבם, דאמינא דבעלמא הוא, כמו שפירש רש"י. ואף מה שפירש לשמואל הניא דאיצטריך רבי יונתן למעוטי שומרת יבם – אסמכתא בעלמא הוא, תימה: נהי דלאו אשתו היא, אי לאו מעטיה קרא – מהיכא תיתי דבעינן אשתו טפי לענין השקאה מלענין קיוויי? אי משום דכתיב: "והביא האיש את אשתו" – (אלא) ה"נ גבי קיוויי כתיב: "וקינא את אשתו"! ירושלמי: ארוסה לא שותה. ומשקה! גזירת הכתוב הוא: "והביא האיש את אשתו". ולא יקנא לה! התורה אמרה "וקינא את אשתו" "וקינא את אשתו" – אפי' מקצת אשתו. ר' יודן בעי: כמה דתימר תמן "וקינא את אשתו" "וקינא את אשתו" – אפילו מקצת אשתו, דכותה "תחת אישך" "תחת אישך" – אפי' מקצת אישך. היך עבידה? קינא לה ועודה ארוסה, וכנסה ונסתרה – משקה אותה על קינויו. קינא לה עודה שומרת יבם, וכנסה ונסתרה – משקה אותה על קינויו. קינא לה ועודה ארוסה, וכנסה ונסתרה וידע בה – תצא בכתובתה, ואם לאו – תצא שלא בכתובתה. *(קינא לה ועודה שומרת יבם, וכנסה ונסתרה וידע בה – תצא בכתובתה, ואם לאו – תצא שלא בכתובתה). לא קינא לה בעלה ומת, ונפלה לפני היבם וקינא לה, ולא הספיק לכונסה עד שמת, ונפלה לפני אחיו – אינו משקה אותה, שלא נפלה לו אלא מחמת אחיו הראשון. אבל אם קינא לה היבם, וכנסה ומת, ונפלה לפני היבם, וכנסה ונסתרה – משקה אותה על קינויו. *) **שאני** התם דלית לה **אימתא דבעל**. ואי"ת: הני דנעי למפשט מארוסה ושומרת יבם לית להו נמי אימתא דבעלה, דהא בעלייהו לאו גנייהו מינהו! י"ל: אפ"ה אית ליה אימתא, פן ירגישו בעליהן בפרילותן.

*) שייך לדף כה ע"א

יד א מיי' פ"ב מהל' סוטה הלכה ה:
טו ב מיי' פ"ח מהל' תרומות הלכה ו טוש"ע אה"ע סימן קסו סעיף ט:

שְׁעָמוּם. וְרַבִּי יֹאשִׁיָּה: הַאי "תַּחַת אִישָׁהּ" מַאי עָבֵיד לֵיהּ? מִיבָּעֵי לֵיהּ *לְהַקִּישׁ אִישׁ לְאִשָּׁה וְאִשָּׁה לְאִישׁ. אֶלָּא טַעְמָא דִּכְתִיבִי הָנֵי קְרָאֵי, הָא לָאו הָכִי — הֲוָה אָמִינָא אֲרוּסָה שָׁתְיָא? *וְהָא כִּי אֲתָא רַבִּי אַחָא בַּר חֲנִינָא מִדְּרוֹמָא, אֲתָא וְאַיְיתֵי מַתְנִיתָא בִּידֵיהּ: °"מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ" — *אמִשֶּׁקָּדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל לַבּוֹעֵל, וְלֹא שֶׁקָּדְמָה שְׁכִיבַת בּוֹעֵל לַבַּעַל! אָמַר רָמִי בַּר חָמָא: מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ כְּגוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ אָרוּס בְּבֵית אָבִיהָ. דִּבְוָותָהּ גַּבֵּי שׁוֹמֶרֶת יָבָם — כְּגוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ יָבָם בְּבֵית חָמִיהָ, הָא שׁוֹמֶרֶת יָבָם קָרֵית לָהּ?! אִשְׁתּוֹ מַעֲלְיֵיתָא הִיא! *דְּהָאָמַר רַב: קָנָה לַכֹּל! כִּשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר: בלֹא קָנָה אֶלָּא לַדְּבָרִים הָאֲמוּרִים בַּפָּרָשָׁה. אִי הָכִי, לֵימָא רַב דְּאָמַר כְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה וּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר כְּרַבִּי יוֹנָתָן? אָמַר לָךְ רַב: אֲנָא דַּאֲמָרִי אֲפִילּוּ לְרַבִּי יוֹנָתָן, מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעוֹטָהּ — מִכְּלָל דְּאִשְׁתּוֹ מַעֲלְיֵיתָא הִיא. וּשְׁמוּאֵל

תורה אור

[לקמן כז.]

יבמות נח.

[מי שקדמה]

יבמות טו. נח.

במלבר ה

גי' רש"ל כ' יונתן נמי מצי

תוספות שאנץ

שקידש מעוברת דברו ולא נשאה והורה דיכול הוא לשאת ולהפרישה בלא גט משום דחמיר עליה דאיכא תרי איסורי חדא דמעוברת חברו ועוד דכלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה ה"נ כיון דאיכא תרי איסורי חמיר עליה ויכול להפרישה בלא גט אבל גם מההיא דאמר בפ' החולץ קידש תוך ג' חדשים וברח פליני בה רב אחא ורפרם חד אמר שמותי משמתי' ליה וחד אמר ערוקי מסתיה משמע דוקא משום דברח הא אם לא ברח תרוייהו מודי דמשמתי' ליה ואמאי והא אמרינן הכא דיכול להפרישה בלא גט. וי"ל דשאני התם משום דשמא יבוא הדבר לידי קלקולא כדמפ' ביבמו' גזירה שמא יקח אחותו מאביו ויבם אשת אביו מאמו ויוציא את אמו לשוק ויפטר את יבמתו לשוק אבל הכא דליכא למיחש דאיירי שנשאה לאחר ג' חדשים לחכי אמרי' דיכול להפריש בלא גט: האילונית פ"ה דוכרנית שממעי אמה נכרת שלא היו לה סימני אשה לא דדין ולא שערות וקולה עבה: ושאינה ראויה לילד פ"ה כגון ששתת כוס עיקרין. ור"ח פי' שנישאת לאיש בת מ' שנה ושוב אינה יולדת לעולם כדאיתא [נב"ב דף קיט] לא שותות לפי שאסור לקיימה למי שאין לו בנים לפי שהרי נצטוו ישראל על פריה ורביה ל"ה ואשת סרים שותה פ"ה דמיירי בשנסתרם לאחר שנשאה דאי מקודם שנשאה א"כ קדמה שביבת בועל לבעל ואנן בעי' שקדמה שביבת בעל לבועל ובגמ' פרי' פשיטא דשותה: על ידי כל העריות מקנין אם קינא לה מאביה ומאחיה ומאחד מכל העריות ונסתרה הוי קינויו קינוי: ואלו שב"ד מקנין להם אם רואין אותם שמתנהגות בפריצות ולא להשקותן ואמרת אליהם לרבות ארוסה ושומרת יבם לקינוי ויש ספרים דגרסי איש איש ול"ג ליה דלדרשא אחרינו דרשי' ליה לקמן אלא ריבויא הוי מואמרת וה"ג אמר' לקמן בפי' ואמרת ריבויא הוא ל"ה: למר אלימא ליה שומרת יבם דלא מחסרא מסירה לחופה דנקנית ליבם בביאה גרידתא ואפי' בזנות להיות כאשתו לכל דבר כדתניא ביבמות ומייתי לה לק' בפרקי' ו) ואפי' למאן דאמר ביבמות דביאה אירוסין עושה ואינה עושה נישואין היינו היכא דלא נתכוון לקנות בביאה זו אפי' הוי ביאה זנות הויא כאשתו לכל דבר ואפי' לשמואל דאמר דלא קנה אלא לדברים האמורים בפרשת יבם מ"מ קונה בביאה זו לדברים האמורים בפרשה ב) שאינו כשאר נישואין. וא"ת והיכי אוקימנא למתני' כר' יונתן והא מתני' מפיק ארוסה ושומרת יבם שאינן שותות ולא נוטלות כתובה ג) אתיא כר' יונתן ולא כר' יאשיה. ועוד שמא מתני' לא היתה חוששת להביא תרי קראי אלא ממסיך אחרוייהו מחד קרא. [ע"כ שייך לע"א] ואשת שעמום פ"ה לקוי בתמהון לבב והאמר רב קנה לכל דהבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד דהינו בזנות קנה לכל דאם הוא כהן מאכילה בתרומה ויורשה ומטמא [לה] ומשקה ופוטרה בגט בלא חליצה ל"ה. כשמואל דאמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה פי' בפרשת יבמה לקנם על שם אחיו ולפוטרה בגט דהא דקני להיבם בביאה כל דהו מיבמה יבא עליה נפקא דלא כתב יבמה יקח לה לאשה אלא כתיב יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה אשמועי' דביאתו עליה הן הן ליקוחין ואישות שלו הלכך למידי דאתמר בפרשה רבינהו ומה אמור בפרשה פטור חליצה על ידי יבום ויקום על שם אחיו שיורש נכסי אביו ואין שאר

[ועמ"ש על הגליון]

[וע"ע אריכות תוס' במנחות יז: ד"ה מאי האכל וכו'.]

[ועי' היטב תוס' יבמות נו. ד"ה מן הנישואין]

ל"ג בס"ת ובירושלמי אלמלא מיתה קינא לה בעלה ומת ונפלה לפני היבם וכנסה ונסתרה משקה אותה על קינויו

אמרו דהם לא ישקוה והביא האיש את אשתו כתיב ובעלה נמי לבשיצא לא ישקנה בקינוי זה דבעי' וקינא את אשתו והביא ור' יוסי ליה וקינא את אשתו והביא: **גמ'** דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם לרבות ארוסה ושומרת יבם לקינוי ויש ספרים דגרסי איש איש ול"ג ליה דלדרשא אחרינו דרשי' ליה לקמן אלא ריבויא הוי מואמרת וה"ג אמר' לקמן בפי' ואמרת ריבויא הוא ל"ה: למר אלימא ליה שומרת יבם דלא מחסרא מסירה לחופה דנקנית ליבם בביאה גרידתא ואפי' בזנות להיות כאשתו לכל דבר כדתניא ביבמות ומייתי לה לק' בפרקי' ו) ואפי' למאן דאמר ביבמות דביאה אירוסין עושה ואינה עושה נישואין היינו היכא דלא נתכוון לקנות בביאה זו אפי' הוי ביאה זנות הויא כאשתו לכל דבר ואפי' לשמואל דאמר דלא קנה אלא לדברים האמורים בפרשת יבם מ"מ קונה בביאה זו לדברים האמורים בפרשה ב) שאינו כשאר נישואין. וא"ת והיכי אוקימנא למתני' כר' יונתן והא מתני' מפיק ארוסה ושומרת יבם שאינן שותות ולא נוטלות כתובה ג) אתיא כר' יונתן ולא כר' יאשיה. ועוד שמא מתני' לא היתה חוששת להביא תרי קראי אלא ממסיך אחרוייהו מחד קרא. [ע"כ שייך לע"א] ואשת שעמום פ"ה לקוי בתמהון לבב והאמר רב קנה לכל דהבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד דהינו בזנות קנה לכל דאם הוא כהן מאכילה בתרומה ויורשה ומטמא [לה] ומשקה ופוטרה בגט בלא חליצה ל"ה. כשמואל דאמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה פי' בפרשת יבמה לקנם על שם אחיו ולפוטרה בגט דהא דקני להיבם בביאה כל דהו מיבמה יבא עליה נפקא דלא כתב יבמה יקח לה לאשה אלא כתיב יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה אשמועי' דביאתו עליה הן הן ליקוחין ואישות שלו הלכך למידי דאתמר בפרשה רבינהו ומה אמור בפרשה פטור חליצה על ידי יבום ויקום על שם אחיו שיורש נכסי אביו ואין

שאר

ב) נראה לי"ל מקש"כ בתרוסה לחפי' למ"ד וכו' דביאה שאחר קידושין נשואין עושה היינו היכא דנתכוין לקנות בביאה זו אבל בשומרת יבם אפי' הוי ביאה וכו'. ג) אולי"ל מקש"כ בשאר נשואין. ד) נראה לי"ל ולא אתיא לא כר' יונתן ולא כר' יאשיה וכו' ותסר בהעתקה התירוץ ע"ז.